

наук. Воронеж, 2009. 24 с. 6. *Донцов С.С.* Оценка инвестиционной привлекательности предприятия посредством анализа надежности его ценных бумаг // Финансовый менеджмент. – 2003. - №3. 7. *Тарелкин А.А.* Особенности определения инвестиционной привлекательности предприятий реального сектора экономики и управление этим процессом в условиях финансового кризиса.// Вестник ОГУ №4 (110)/апрель 2010.

Надійшла до редколегії 15.01.2013

УДК 336.6

Определение инвестиционной привлекательности предприятия и общие подходы к её оценке /Р.О. Рыльцев// Вісник НТУ „ХПР”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПР”. - 2013. - № 20 (993) - С. 52-58. Бібліогр.: 7 назв.

Уданий роботі розглядаються питання, пов'язані з визначенням та змістом поняття «інвестиційна привабливість підприємств», а також загальних підходів до її оцінки. Приведен порівнювальний аналіз методик визначення та оцінки інвестиційної привабливості підприємства. На основі даного аналізу, автором статті запропонован підхід до комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, а також її нове визначення.

Ключові слова: Інвестиції, інвестиційна привабливість, оцінювальна діяльність, фінансовий аналіз, рівень ризику.

In the article questions connected with definition and the maintenance of concept «investment attractiveness of the enterprise», and also the general approaches to its estimation are considered. The comparative analysis of techniques of definition and an estimation of investment attractiveness of the enterprise is resulted. On the basis of the conducted analysis, the author of the article offers the approach to a complex estimation of investment attractiveness of the enterprise and the new definition is also offered.

Key words: Investments, Investment attractiveness, estimation activity, financial analysis, risk level.

УДК 399.9

В.А. ФУРСА, канд.екон.наук, доц., ХНУВС, Харків
Т.М.ЗУБЕНКО, ст. викладач ХНУВС, Харків

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ

Пропонується розглянути питання щодо подальшого розвитку та функціонування підприємств теплоенергетики в найближчі десятиліття, що викликає багато суперечностей у наукових та експертних колах і є досить актуальним для української економіки. Розроблено пропозиції та висновки щодо удосконалення розвитку та ефективності підприємств теплоенергетики в Україні.

Ключові слова: теплоенергетика, енергозбереження, ефективність, автоматизація.

Вступ. На сучасному етапі розвитку народного господарства країни, кожний самостійно господарюючий суб'єкт економіки піддається впливу багатьох політичних, соціальних, економічних, екологічних та ін. факторів

навколишнього середовища. Ці фактори є основним джерелом визначення умов функціонування підприємств, організацій та установ на етапі розвитку ринкових відносин країни. Поступова зміна цих умов потребує одночасного пристосування до них усіх суб'єктів господарювання. Тому, дуже важливого значення в цей час набуває система заходів, спрямованих на удосконалення та розвиток діяльності підприємств, організацій, установ у будь-якій галузі народного господарства. Ці удосконалення потребують постійного впровадження нових наукових досягнень: у системі управління, системі виробництва, технології, якості, збуту продукції та ін.

Для того, щоб вірно обрати шляхи удосконалення діяльності підприємства, слід визначити найбільш важливі фактори, що позитивно чи негативно впливають на нього. Це дозволить вчасно передбачити та уникнути небажаних наслідків впливу середовища на ефективну діяльність підприємства в цілому. Дуже важливу увагу слід приділяти розробці та вибору стратегії удосконалення і подальшого розвитку діяльності, прийняттю вірних і обгрунтованих управлінських рішень щодо впровадження цієї стратегії.

Аналіз останніх наукових досліджень. Існують і з'являються дуже багато літературних джерел, автори яких по-різному розглядають проблему удосконалення діяльності підприємства: одні намагаються визначити чим саме спричинена дана проблема, а інші навпаки, скориставшись існуючими тлумаченнями, пропонують заходи та розробки, завдяки яким ця проблема може бути вирішена. На сьогоднішній день зрозуміло, що теплопостачаючі підприємства не мають змоги платити за встановлення лічильників всім споживачам, бо знаходяться на межі „виживання” В.В. Вітвицький запропонував: „У квартирах муніципального житлового фонду, де проживають сім'ї з доходом нижче встановленого прожиткового мінімуму, прилади обліку встановлюють за рахунок коштів місцевих бюджетів. Сім'ї з доходом більше прожиткового мінімуму, але не більше ніж в 2 рази, можуть придбати і встановити прилади обліку в розстрочку, за умови підписання договору з комунальною організацією. Оплата може здійснюватися у вигляді помісячних внесків” [1].

Існує протилежна думка О.О. Орлова [4] з питання встановлення лічильників. Він стверджує, що введення лічильників прискорить агонацію централізованих систем теплопостачання, бо в 1,5-2 рази зменшить надходження коштів „від реалізації”. Облік спожитих енергоресурсів загострить проблему і не дозволить списувати на споживачів понаднормативні втрати в мережах і на джерелах тепла.

© В.А. Фурса, Т.М.Зубенко, 2013

Однак, треба відмітити, що на сьогоднішній день мало публікацій , які

розкривають проблеми теплоенергетики.

Мета дослідження, постановка задачі. Основною стратегічною метою енергозбереження в житлово-комунальному господарстві є підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів за рахунок сучасних схем і систем енергопостачання, приладів і пристроїв, які використовують тепло та енергію, зниження втрат енергоносіїв, що забезпечує надання комунальних послуг споживачам на більш високому якісному рівні.

Для забезпечення ефективного та раціонального використання енергетичних ресурсів на підприємстві „Харківські теплові мережі” впроваджується комплекс заходів з реконструкції та технічного переоснащення джерел теплової енергії, мереж тепlopостачання, окремих агрегатів.

Предметом удосконалення діяльності підприємства КП „Харківські теплові мережі” (надалі КП „ХТМ”), є пошук, розробка, обґрунтування та впровадження пропозицій і заходів щодо поліпшення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. А також визначення основних причин, що впливають на формування та зміни результатів діяльності.

Об'єктом удосконалення організаційно-економічної діяльності КП „ХТМ” є показники, що відображають сутність економічних, організаційних процесів і явищ, які здійснюються на різних стадіях та етапах дослідження функціонування підприємства.

Суб'єктом удосконалення організаційно-економічної діяльності КП „ХТМ” є ті, що займаються виявленням причин зміни ефективності функціонування підприємства, а також розробкою та впровадженням нових пропозицій, заходів та стратегічних напрямків покращення виробничо-господарської діяльності підприємства.

Метою удосконалення діяльності КП „ХТМ” виступає необхідність отримання висновків, що несуть інформацію про стан і закономірності розвитку виробничо-господарської діяльності підприємства. А також використання цієї інформації для розробки заходів та рекомендацій, необхідних для прийняття й обґрунтування управлінських рішень: складання прогнозів, бізнес-планів, програм, стратегій, договорів, розпоряджень та ін.

Матеріали досліджень. Складовою частиною заходів по удосконаленню діяльності підприємства, є комплекс мір, що стосується вдосконалення форм та методів управління виробничо-господарською

діяльністю, у співвідношенні з теперішніми вимогами та закономірностями розвитку ринкових економічних відносин в країні. Одними з вимог, що стоять перед керівниками та робітниками підприємства КП „ХТМ”, це виконання проведення нових змін у виробничій та організаційній структурах підприємства, відкриття нових ділянок виробництва, не пов’язаних з основною діяльністю підприємства.

Ефективність системи управління – це показник, що характеризується співвідношенням витрат на здійснення управлінських функцій із результатами діяльності організації. Отже, система показників ефективності управління має оцінювати здатність менеджменту організації справлятися із проблемами, що виникають у процесі її діяльності. Разом з тим, показники ефективності мають відображати і зміну загального стану організації під впливом управлінських зусиль.

Найважливішим показником визначення ефективності управління є відношення загального або кінцевого результату виробництва до сукупних витрат на управління.

До кількісних показників ефективності системи управління доцільно віднести і економію живої та уречевленої праці у системі управління, яка проявляється у скороченні трудомісткості виконання управлінських операцій та процедур. Це сприяє зменшенню кількості зайнятих у апараті управління.

Що стосується КП „ХТМ”, то для удосконалення ефективності його роботи пропонується провести наступні заходи:

- запровадження когенераційних установок на Московській котельні.

На одній з найпотужніших в Україні, і навіть Європі, Московській котельні, яка забезпечує теплом четверту частину населення Харкова, виконується монтаж двох стаціонарних когенераційних газо-поршневих генераторних установок потужністю 1030 кВт кожна. Нині котельня виробляє тільки теплову енергію, але після встановлення додаткового обладнання буде можливість на тій самій кількості газу отримувати ще й електричну енергію для власних потреб котельні. Після завершення реконструкції коефіцієнт корисного використання палива становитиме не менше 86 %. Вартість проекту окупиться за півтора роки, оскільки ціна електроенергії буде втричі менше, а отже знизиться і вартість теплової енергії. Поступово й інші потужні котельні підприємства будуть обладнані когенераційними установками, що зумовить планомірне зниження собівартості виробництва тепла на підприємстві;

- технічна модернізація теплорозподільчих станцій .

Результативним заходом енергозбереження є запровадження частотно регульованих приводів на насосах системи гарячого водопостачання на теплорозподільчих станціях. Такі регулятори дозволяють змінювати потужність електродвигунів в залежності від підключеного навантаження, як протягом доби, коли змінюється водоспоживання, так і протягом року, коли влітку електродвигуни працюють тільки на вироблення гарячої води. Після встановлення цього обладнання річне споживання електроенергії знизиться на 12 млн. кВт/год. Термін окупності нововведення – 2-2,5 роки;

- автоматизація системи теплопостачання.

На підприємстві успішно експлуатується програмно-технічний комплекс автоматизації і диспетчеризації, який сприяє зростанню ефективності роботи централізованої системи теплопостачання міста Харкова. Подальший розвиток АСДК сприятиме підвищенню ефективності роботи централізованої системи теплопостачання міста за рахунок:

- забезпечення економічних режимів роботи теплових джерел (раціональні температурні та гідравлічні режими);
- зниження аварійності теплових мереж;
- підвищення оперативності і керованості режимами теплових мереж.

Результати досліджень. При капіталовкладеннях 2,5 млн. грн., за розрахунками, річний економічний ефект від запровадження АСДК складає 1,4 млн. грн. на рік. Головні чинники:

- економія тепла при зниженні непродуктивних витрат і оптимізації відпуску тепла;
- економія електроенергії при відпуску та транспортуванні тепла за рахунок підтримки розрахункового гідравлічного режиму теплової мережі;
- економія від зменшення витрат при аварійних uszkodженнях, у тому числі через скорочення трудових і часових витрат на виявлення аварій, а також практично повного виключення ймовірності завдання збитків майну громадян і підприємств при поривах та неправильних діях персоналу;
- економія тепла і води за рахунок скорочення витоків у теплових мережах;

- зменшення витрат на аварійно-відновлювальні роботи за рахунок скорочення числа uszkodжень.

Також фахівці підприємства самостійно розробляють енергозберігаюче конкурентоспроможне обладнання та автоматичні системи. Наприклад, електронний квартирний чотири тарифний лічильник води СВ-4Т; система дистанційного виміру даних з абонентських лічильників води; температурний універсальний регулятор „ТУР-М”; комплект газової автоматики „АГКМ-03Е”; блок управління котлом „БУК”; блок контролю сигналізації „БКС-04”; блок регулювання та індикації температури „БРТ-2”.

Описані вище заходи вже сьогодні покращують якість послуг КП „ХТМ” населенню при зменшенні рівня споживання енергоносіїв. Окрім того, розв’язання проблем енергозбереження дозволяє знизити вартість енергоресурсів у структурі собівартості послуг теплопостачання.

Для розвитку теплової енергетики на КП „ХТМ” планується:

у період 2013-2020 років:

- Провести реабілітацію 4,0 тис. МВт потужностей ТЕС;
  - Вивести з експлуатації 2,0 тис. МВт потужностей;
  - Оновити і ввести потужності ТЕС на 10,0 тис. МВт шляхом заміни основного обладнання діючих енергоблоків і будівництва нових;
  - Ввести нові генеруючі потужності на ТЕЦ в обсязі 2,0 тис. МВт;
- Необхідний обсяг капіталовкладень на 2013-2020 рік складає 75,8 млрд. грн.

у період 2021-2030 років:

- Провести реабілітацію 5,4 тис. МВт потужностей ТЕС;
  - Вивести з експлуатації 1,0 тис. МВт потужностей;
  - Оновити і ввести потужності ТЕС на 10,0 тис. МВт шляхом заміни основного обладнання діючих енергоблоків і будівництва нових, у т.ч. замість знятих з експлуатації;
  - Ввести нові генеруючі потужності на ТЕЦ в обсязі 2,0 тис. МВт.
- Необхідний обсяг капіталовкладень на 2021-2030 рік складає 90,9 млрд. грн. При виборі майданчиків для розміщення нових ТЕС пріоритет буде надаватися регіонам з гострим дефіцитом генеруючих потужностей.

Висновки. Для того щоб вірно обрати шляхи удосконалення діяльності підприємства, слід визначити найбільш важливі фактори, що позитивно чи негативно впливають на нього. Це дозволить вчасно передбачити та уникнути небажаних наслідків впливу середовища на ефективну діяльність підприємства в цілому. Дуже важливу увагу слід приділяти розробці та вибору стратегії удосконалення і подальшого

розвитку діяльності, прийняттю вірних і обґрунтованих управлінських рішень щодо впровадження обраної стратегії, чому будуть присвячені подальші наукові дослідження.

Список літератури: 1.Вітвицький В.В. Нормативна продуктивність – основа раціонального використання ресурсів // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №9. – С. 43-50. 2.Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навч.посібник. – К.: КНЕУ, 2008. – 300 с. 3. Майбутнє теплоенергетичної галузі // Урядовий кур'єр, від 9.05.11р. - С. 8. 4 . Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. – К.: Скарби, 2010. – 336 с. 5.Хміль Ф.І. Управління процесами розвитку на підприємстві: Підручник. – К.: Академвидав, 2008. 6.Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Каравела, 2009. – 568 с. 7. Ягодзинский А.И. Экономика и организация производства. – К.: Либід, 2009.

Надійшла до редколегії 15.01.2013

УДК 399.9

Шляхи підвищення розвитку та функціонування підприємств теплоенергетики /В.А. Фурса, Т.М.Зубенко // Вісник НТУ „ХПР”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПР”. - 2013. - № 20 (993) - С. 58-64. Бібліогр.: 7 назв.

Предлагается рассмотреть вопрос о будущем развитии и функционировании предприятий теплоэнергетики в ближайшие десятилетия, который вызывает много разногласий в научных и экспертных кругах и является актуальным для украинской экономики. Разработаны предложения и выводы об усовершенствовании развития и эффективности предприятий теплоэнергетики в Украине.

Ключевые слова: теплоэнергетика, энергосбережение, эффективность, автоматизация.

The heating energy policy of Ukraine in the world context. The author considers the further development of heating energetics in the nearest decades, which is contradictorily considered by scientists and experts and quite actual for Ukraine's economy, and devises clauses of the development of heating energetics in the Ukraine.

Keywords: heat-energy, energy-saving, effective, automation.